

LA UNIVERSITAT: UN ACTOR CLAU DE LA TRANSFORMACIÓ SOCIAL VERS LA JUSTÍCIA GLOBAL

Una altra universitat es necessària i possible. Avançant cap a un model universitari orientat al desenvolupament humà i sostenible

Declaració de Lafede.cat – Organitzacions per a la Justícia Global

A Lafede.cat – Organitzacions per a la Justícia Global promovem l'acció col·lectiva de les 116 organitzacions federades i treballem per aconseguir la justícia social i l'eradicació de les desigualtats arreu, mitjançant la cooperació al desenvolupament, la defensa i promoció dels drets humans i el foment de la pau.

Un dels àmbits de treball de Lafede.cat amb un gran recorregut és el de l'Educació transformadora o Educació per a la Justícia Global. Aquest treball l'impulsa la comissió d'educació de Lafede que agrupa una vintena d'entitats que comparteixen la idea de l'educació com a eina de transformació social. L'Educació per a la Justícia Global es defineix com un procés de coneixement i d'anàlisi crítica de la realitat que vincula l'acció local i la seva dimensió global, amb la finalitat de promoure una consciència crítica envers les causes que generen desigualtats, violència i vulneració de drets humans i de contribuir al canvi d'actituds i pràctiques que han de fer possible una ciutadania responsable, respectuosa i compromesa amb la transformació social.

El context de globalització i de crisi econòmica, social, política i ètica planteja molts desafiaments. D'un costat la pobresa augmenta desmesuradament, fruit de violències estructurals i culturals que donen lloc a injustícies socials. Exemples d'aquestes desigualtats les trobem en la persistència, tant aquí com arreu, de relacions de gènere asimètriques, d'exclusió social, de reproducció de models culturals hegemònics que castiguen models i visions de pensament culturals diferents, crítics i alternatius, o en el desproporcionat deteriorament del planeta, que aguditza les desigualtats globals, entre molts d'altres.

Des de Lafede.cat, com a part d'una societat civil que aspira a un món millor, veiem amb preocupació el llegat que deixem a les futures generacions i pensem que cal un model d'educació que torni a posar en relleu valors com la pau, els drets humans i el desenvolupament, que ens ajudi a promoure una consciència de ciutadania local i global, i que ens faci sentir part d'una comunitat d'iguals amb justícia i dignitat.

És urgent i necessari repensar l'educació i avançar cap a un model d'educació integradora, humanista i compromesa, que ens ofereixi la possibilitat de desenvolupar les nostres capacitats amb autonomia, per millorar com a persones i a la vegada com a societat, en una constant aposta per la transformació social. I en aquest procés, no hi poden faltar les institucions universitàries.

Creiem doncs que es necessari reforçar les polítiques i iniciatives que aposten per impulsar, també des de les universitats, una ciutadania activa, compromesa i amb les habilitats necessàries per transformar l'entorn local i global. L'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) contempla la integració de l'educació per a la ciutadania en els estudis universitaris. Així, la Declaració de Lovaina -aprovada pels ministres europeus d'educació el 2009- manifesta la voluntat d'apoderar l'alumnat universitari perquè exerceixi una ciutadania activa i responsable, tot encoratjant la cooperació interuniversitària per al desenvolupament sostenible. Per la seva banda, les competències definides pel projecte Tuning inclouen entre d'altres la capacitat crítica, l'apreciació de la diversitat o el compromís ètic. Finalment, també la Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'universitats de Catalunya, afirma aquesta idea, establint que els estudis universitaris han de desenvolupar habilitats i competències per, entre d'altres, el propi capteniment social i ètic.

Des de Lafede.cat demanem l'impuls i reforç de les polítiques que facin de la universitat una peça clau en la transformació social vers la justícia global.

DOCÈNCIA - La universitat vol ser un espai generador d'un coneixement que proporcioni elements per a la innovació educativa, el disseny d'alternatives, l'impuls de canvis en les institucions socials, polítiques i econòmiques, l'increment de la consciència crítica o la implicació i mobilització pel canvi social de l'alumnat, el professorat i els investigadors.

- La formació integral de l'alumnat guia la tasca de les universitats. En el context de la globalització, cal avançar perquè totes les disciplines adaptin els seus continguts per a una millor **comprensió de les desigualtats globals**.
- Reforçar la **formació del professorat** amb un tractament dels continguts des del paradigma de la justícia global; incorporar més metodologies que impulsin la ciutadania global, incrementar la participació de l'alumnat o afavorir la presa de consciència, per part del professorat, de les implicacions ideològiques, ambientals, polítiques... de les matèries que imparteixen. Paral·lelament, és igualment necessari el reconeixement acadèmic de formacions específiques per posar-la en valor i motivar al professorat a formar-se.
- Millorar els mecanismes necessaris per ampliar la **participació de les organitzacions socials** o de l'economia social i solidària als espais de decisió de les universitats on poder reivindicar la competència social i ciutadana com una eina per transversalitzar l'Educació per a la Justícia Global als estudis universitaris.

RECERCA - Prioritzar l'Impuls de la recerca per al desenvolupament humà i sostenible

- Recolzar, amb recursos i polítiques, la creació i consolidació de **grups de recerca i centres universitaris** especialitzats en justícia global i drets humans, així com promoure la interrelació i coordinació entre ells.
- Promoció de **recerques aplicades**, orientades a necessitats reals i realitzades amb la col·laboració d'altres actors de la societat civil per tal d'aprofitar els recursos humans i materials existents d'una manera més eficient i coordinada, a més de comptar amb evidències aportades per la societat civil en les investigacions.
- Avançar en l'extensió de la **cooperació interuniversitària per la recerca** en l'àmbit de la Justícia Global.

EXTENSIÓ UNIVERSITÀRIA – Avançar en la col·laboració de la universitat amb les entitats socials en l'àmbit de la Justícia Global

- Establir espais de treball, **coordinació i cooperació amb moviments socials** i organitzacions socials externes a l'àmbit universitari.
- La consolidació del **Grup d'educació per al desenvolupament de la ACUP**, es important, atès que és l'espai idoni des del què vetllar per aquesta línia de treball.
- Promoure la participació dels grups de recerca-acció de les universitats que treballen en l'àmbit dels drets humans i la justícia global en les trobades de les organitzacions d'Educació transformadora i d'EJG (Educació per a la Justícia Global).

Barcelona, març 2016